

Zmiany prawnopodatkowe w branży e-commerce – cele i perspektywy rozwoju regulacji

Klaudia Bajdiuk¹

W opracowaniu podjęta została problematyka cybernetycznych zmian prawnopodatkowych w branży e-commerce, wraz z uwzględnieniem celów i dalszych perspektyw rozwoju regulacji. Poruszono tematykę dynamicznej ewolucji gałęzi handlu oraz konsekwencji za tym idących. Autorka szczegółowo omawia cztery przełomowe regulacje, które stanowią fundament do zmian prawnych w zakresie uszczelniania systemu podatkowego w ramach obecnej ery cyfrowej, uwzględniając także skutki zaimplementowania tych aktów prawnych do krajowego ustawodawstwa.

Uwagi wstępne

E-commerce, czyli handel elektroniczny, to gałąź gospodarki, która rozwija się w niezwykle szybkim tempie. Dynamiczny rozwój tej branży jest efektem nieustannej ewolucji elektronizacji wszelakich procesów, zarówno społecznych, dotyczących grup ludzi oraz jednostek, jak i gospodarczych. Istota korzystania z możliwości handlu internetowego wiąże się z potrzebami rynku, wygodą konsumentów oraz powszechnym dostępem do technologii teleinformatycznych, narzucając nowy model ekonomiczny i organizacyjny². Popyt na zawieranie transakcji internetowych przejawia tendencję wzrostową – w 2020 r. 73% internautów dokonywało zakupów w e-sklepach, w 2021 r. zaś aż 78% użytkowników³. Liczne źródła wskazują również, że w 2023 r. do 22% światowego handlu odbywać się będzie za pomocą Internetu⁴.

Autonomicznie, rozwój ten wywołuje skutki w sferze prawnej i tworzy wyzwania w formie prób uregulowania tych zmian przez ustawodawców na szczeblu krajowym i międzynarodowym. Działania podjęte przez normodawców w zakresie utworzenia ram prawnych dla tej gałęzi rozpoczęte zostały już na przełomie XX i XXI w. Wyłonił się wówczas pogląd, iż płaszczyzna Internetu stanowi odrębną rzeczywistość, której to należałoby nadać niezależny status prawny⁵. Za stosowne również należy uznać stanowisko reprezentowane przez Światową Organizację Własności Intelektualnej, zgodnie z którym konieczne jest przystosowanie regulacji prawnych do zmieniających się warunków gospodarczych⁶.

Okazało się to jednak procesem trwającym do dziś, nie jest możliwe bowiem jednorazowe uregulowanie wszystkich aspektów technologicznych ze względu na nieustanne, pojawiające się nowe możliwości. Dlatego też na tym tle warto podkreślić problematykę przepisów podatkowych, ponieważ w ciągu ostatnich paru lat odnotować należy szeroką działalność organów unijnych i chęć dostosowywania aktów prawnych przez państwa europejskie w celu osiągnięcia ujednoliconego, konkurencyjnego rynku globalnego. Jest to również inicjatywa kreowania mechanizmów i schematów podatko-

wych, które uszczelniają system podatkowy, uniemożliwiając podatnikom podejmowanie prób unikania i uchylania się od opodatkowania. Kluczowym momentem, niejako wymuszającym dostosowanie przepisów podatkowych, była pandemia COVID-19, która nieodwracalnie zmieniła nawyki przedsiębiorców i konsumentów na całym świecie, uwydatniając tym samym luki prawne we wcześniej obowiązujących ustawach. W niniejszym artykule zostaną przedstawione zatem cztery, ocenione przez autorkę jako najistotniejsze, zmiany podatkowe obecnej dekady, tj. Dyrektywa DAC7, Pakiet VAT e-commerce, VAT w erze cyfrowej oraz raportowanie dotyczące dostawców usług płatniczych, wraz z przedstawieniem celów i perspektyw rozwoju tych regulacji w przyszłości oraz ze szczególnym uwzględnieniem pierwszych dwóch regulacji. Przyjęte w artykule metody badawcze obejmują analizę aktów prawnych, studium literatury, w tym opracowania rządowe oraz unijne i wnioskowanie logiczne.

Dyrektywa DAC7

Najważniejszą tegoroczną regulacją, która zmieniać będzie diametralnie rynek e-commerce, jest dyrektywa Rady UE 2021/514 z 22.3.2021 r. zmieniająca dyrektywę 2011/16/UE w sprawie współpracy administracyjnej w dziedzinie opo-

¹ Autorka jest studentką V roku Prawa na Uniwersytecie Wrocławskim oraz II roku Finansów i Rachunkowości na Uniwersytecie Ekonomicznym we Wrocławiu. Wiceprzewodnicząca koła naukowego BPK LegalNet oraz członkini koła naukowego Fiscus.

² I. Kin-Dittmann, *Handel elektroniczny w Polsce*, [w:] *Dynamika działalności gospodarczej w warunkach globalizacji*, *Ekonomia* 15, No 3018, Acta Universitatis Wratislaviensis, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław 2007, s. 173.

³ *E-commerce w Polsce 2021*, Gemius dla eCommerce Polska, Warszawa 2020, <https://www.gemius.pl/wszystkie-artykuly-aktualnosci/raport-e-commerce-w-polsce-2021.html> (dostęp 20.12.2022 r.).

⁴ *Opinia Polski dotycząca możliwego wpływu projektu dyrektywy COM (2020) 314 – DAC7 na Jednolity Rynek Cyfrowy*, Ministerstwo Finansów, Warszawa 2020, s. 2, <https://www.gov.pl/web/finanse/opinia-polski-ws-dac7> (dostęp 20.12.2022 r.).

⁵ M. Stec (red.), *Prawo umów handlowych*, System Prawa Handlowego, t. 5c, wyd. 1, Warszawa 2020, s. 1069.

⁶ *Ibidem*, s. 1070.

datkowania⁷. Skierowana jest ona do operatorów platform cyfrowych, których to definicja oraz dokładne, ujednolicone obowiązki zostaną opisane poniżej. Są to przepisy zmieniające brzmienie i zakres poprzedniej dyrektywy Rady UE 2011/16/UE z 15.2.2011 r. w sprawie współpracy administracyjnej w dziedzinie opodatkowania i uchylająca dyrektywę 77/799/EWG⁸, której ocenę zakończono w 2019 r. Wpłynęło to na znaczne usprawnienia w elektronizacji procesów podatkowych oraz automatycznej wymiany informacji, jednakże wskazano na konieczność dalszej poprawy tych przepisów⁹.

Warto na wstępie zauważyć, że niniejszy akt prawny realizować będzie przede wszystkim funkcję przejrzystości podatkowej w całej UE, za pomocą wykorzystywania narzędzi raportujących i sprawozdawczych¹⁰. Co za tym idzie, wpłynie to pozytywnie na uszczelnienie systemu podatkowego, zmniejszy statystyki prób unikania lub uchylania się od opodatkowania, zarówno w zakresie podatków dochodowych, jak i podatku VAT i ułatwi globalny przepływ informacji między organami podatkowymi¹¹. W państwach członkowskich Unii odpowiednie organy często występują do operatorów platform cyfrowych o udzielenie im informacji oraz przekazanie danych dotyczących konkretnych transakcji i sprzedawców, zatem również wpłynie to na zmniejszenie kosztów takich działań i przyspieszenie czynności wyjaśniających czy też procesowych, co zmniejszy obciążenia administracyjne¹².

Polska również przyczyniła się do powstania niniejszej dyrektywy oraz jej postulatów, angażując się w prace jej kreowania, co zakończyło się kompromisowym rozwiązaniem w formie obecnej regulacji unijnej¹³. Należy podkreślić zatem, że brzmienie polskiej ustawy odpowiada regulacjom wyszczególnionym w dyrektywie, co potwierdzają udostępnione założenia kierowane do posiadaczy platform cyfrowych, jak również zaprezentowany projekt ustawy¹⁴. Polska oraz inne kraje członkowskie otrzymały wyznaczony czas na implementację tych przepisów do 31.12.2022 r., a pierwsze raportowanie odbyć się ma do 31.1.2024 r., lecz wskazuje się na opóźnienia w tym zakresie oraz na potencjalne komplikacje w przeprowadzeniu pierwszego raportowania, ponieważ do 31.12.2022 r. nie pojawił się oficjalny tekst polskiej ustawy, mimo zakładanej konieczności wcześniejszego przygotowania rozwiązań legislacyjnych i przystosowania środowiska e-commerce do omawianych zmian¹⁵. W lipcu 2022 r. przeprowadzono prekonsultacje społeczne oraz zapowiedziano, że cały proces legislacyjny zostanie zakończony do grudnia 2022 r., w październiku zaś, w wykazie prac projektowych, pojawiła się informacja o trwających pracach nad tą ustawą¹⁶. Dopiero 8.2.2023 r. na stronie Rządowego Centrum Legislacji został opublikowany projekt ustawy implementujący założenia dyrektywy do polskiego systemu prawnego¹⁷.

Na postawie opinii Polski w zakresie wprowadzenia tych przepisów można dostrzec sceptycyzm i dystans organów rządowych do przedstawionych postulatów, związany

z ich potencjalnymi konsekwencjami, co mogło wpłynąć na wstrzymanie się z ich ogłoszeniem. Wskazano w opinii m.in. na naruszenie prywatności mniejszych przedsiębiorców, wysokie obciążenia finansowe dla istniejących biznesów, zmniejszenie konkurencyjności rynkowej, ryzyko pojawienia się luk prawnych, wywołanie niepewności podatników poprzez zwiększenie nierówności w sprzedaży online i offline oraz spowolnienie transformacji cyfrowej Unii Europejskiej¹⁸. W realizacji określonych celów konieczne jest zatem podejście proporcjonalne, przy poborze minimalnej ilości danych od platform cyfrowych oraz bez zakłócenia działania rynku e-commerce, co otworzy możliwości osiągania dochodów poprzez Internet.

Zgodnie z informacjami, przedstawionymi w polskiej ustawie implementującej, fundamentem oraz istotą zmian jest realizacja systemu wymiany danych oraz współpracy administracyjnej poprzez oparcie się na trzech podstawowych założeniach:

- 1) nałożenie na operatorów platform cyfrowych obowiązku sprawozdawczego dotyczącego sprzedawców działających za pośrednictwem tych platform;
- 2) zbudowanie mechanizmu wymiany informacji o sprzedawcach pomiędzy państwami członkowskimi;

⁷ Dz.Urz. UE L Nr 104, s. 1; dalej jako: dyrektywa DAC7.

⁸ Dz.Urz. UE L Nr 64, s. 1.

⁹ Projekt ustawy o podatkowych obowiązkach sprawozdawczych operatorów platform cyfrowych nr UC136, Wykaz prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, <https://www.gov.pl/web/premier/projekt-ustawy-o-podatkowych-obowiazkach-sprawozdawczych-operatorow-platform-cyfrowych> (dostęp 22.12.2022 r.).

¹⁰ Pkt 1 dyrektywy DAC7.

¹¹ Informacja dla Sejmu i Senatu RP o udziale Rzeczypospolitej Polskiej w pracach Unii Europejskiej w okresie styczeń – czerwiec 2021 r., Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, Druk Nr 461, Warszawa 2021, s. 18.

¹² Pkt 7 dyrektywy DAC7.

¹³ Informacja dla Sejmu i Senatu RP o udziale Rzeczypospolitej Polskiej w pracach Unii Europejskiej w okresie styczeń – czerwiec 2021 r., Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, Druk Nr 461, Warszawa 2021, s. 18.

¹⁴ Założenia kierowane do posiadaczy platform cyfrowych – Prekonsultacje społeczne, Ministerstwo Finansów, Warszawa 2022, <https://www.gov.pl/web/finanse/prekonsultacje-zalozen-kierowanych-do-posiadaczy-platform-cyfrowych-rozpoczete> (dostęp 22.12.2022 r.).

¹⁵ M. Szulc, A. Pokojska, Dyrektywa DAC-7: Obowiązki internetowych platform z legislacyjnym falstartem, *Gazeta Prawna*, Podatki i Księgowość, Warszawa 2022, <https://podatki.gazetaprawna.pl/artykuly/8613820,dyrektywa-dac-7-platformy-internetowe-obowiazki.html> (dostęp 22.12.2022 r.).

¹⁶ M. Wachowiec, A. Dwornik, W. Janik, Zmiany podatkowo-prawne dla branży e-commerce: Pakiet VAT e-commerce, DAC-7, Dyrektywa Omnibus, Deloitte Polska, Warszawa 2022, s. 13, https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/pl/Documents/Prezentacje-webinary/Webinar_Deloitte_DAC7_e-commerce_3_11_2022.pdf (dostęp 22.12.2022 r.).

¹⁷ Rządowe Centrum Legislacji, <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12369201/katalog/12949551#12949551> (dostęp 4.5.2023 r.).

¹⁸ Opinia Polski dotycząca możliwego wpływu projektu dyrektywy COM (2020) 314 – DAC7 na Jednolity Rynek Cyfrowy, Ministerstwo Finansów, Warszawa 2020, s. 1–4, <https://www.gov.pl/web/finanse/opinia-polski-ws-dac7> (dostęp 22.12.2022 r.).

3) poprawa obecnych mechanizmów współpracy między administracjami, np. poprzez wprowadzenie możliwości przeprowadzania wspólnych kontroli¹⁹.

W celu zrozumienia szczegółowych założeń dyrektywy należy najpierw wyjść od definicji określonych w niej platform cyfrowych oraz operatorów tych platform. Na wstępie termin „platform cyfrowych”, w rozumieniu dyrektywy, posiada, określoną w regulacji, własną definicję legalną. Platforma bowiem „oznacza każde oprogramowanie, w tym stronę internetową lub jej część, oraz wszelkie aplikacje, w tym aplikacje mobilne, które są dostępne dla użytkowników i które umożliwiają sprzedawcom łączność z innymi użytkownikami w celu wykonywania stosownej czynności, bezpośrednio lub pośrednio, na rzecz takich użytkowników”²⁰. Jest to szeroka definicja, dlatego unijny ustawodawca zdecydował się na jej zawężenie poprzez określenie przesłanek negatywnych, co takiej platformy nie obejmuje. Nie dotyczyć to będzie oprogramowania, które umożliwia wyłącznie wykonanie jednej z następujących działań: przetwarzanie płatności w odniesieniu do stosownej czynności, wystawianie przez użytkowników ofert lub reklamowanie przez nich stosownej czynności, przekierowywanie lub przenoszenie użytkowników na platformę²¹.

Jeżeli zaś chodzi o operatorów tych platform, są to podmioty zobowiązane do raportowania, które to ułatwiają sprzedawcom dokonanie specyficznie określonych czynności na platformach lokalnych, czyli wszystkich działających na terenie Unii Europejskiej oraz co do sprzedawców będących rezydentami podatkowymi jednego z państw unijnych. Treść dyrektywy wskazuje, że operatorzy platform to jednostki udostępniające sprzedawcom całą platformę lub jej część²². Warto tutaj wyszczególnić pojęcie „wyłączonego operatora platformy”, czyli takiego, który wykazuje co roku właściwemu organowi, że jego model biznesowy jest taki, że nie obejmuje on sprzedawców podlegających raportowaniu²³.

Należy też podkreślić, że obowiązki podlegające raportowaniu dotyczą konkretnej grupy sprzedawców. Dyrektywa określa sprzedawcę jako „użytkownika platformy będącego albo osobą fizyczną, albo podmiot, który to użytkownik w każdym momencie okresu sprawozdawczego jest zarejestrowany na platformie i wykonuje stosowną czynność”. Stosowne czynności sprzedawców, objęte raportowaniem, dotyczą 4 kategorii szczególnych działań, do których normodawca zaliczył usługi świadczone osobiście, sprzedaż towarów, najem środków transportu oraz najem nieruchomości lub miejsc parkingowych²⁴. Adekwatnie do terminu „wyłączonego operatora platformy” został wyszczególniony również katalog sprzedawców wyłączonych, do których zalicza się:

- sprzedawców, którzy dokonali mniej niż 30 transakcji sprzedaży towarów za pośrednictwem platformy i któ-

rych wynagrodzenie nie przekroczyło 2000 euro w danym okresie sprawozdawczym;

- podmioty rządowe;
- podmioty notowane na giełdzie;
- sprzedawców w sektorze wynajmu nieruchomości, jeżeli dokonali ponad 2000 transakcji najmu nieruchomości w danym okresie sprawozdawczym²⁵.

Podstawowym celem raportowania jest identyfikacja sprzedawców, wraz z przestrzeganiem procedur należytej staranności. Operatorzy platform są zobowiązani do podjęcia kroków w celu zebrania, weryfikacji oraz przekazania danych o sprzedawcach, którzy podejmują czynności na ich platformach, a przekazanie takie dotyczyć będzie zarówno organu podatkowego (w Polsce przyjęto, że będzie to Szef KAS), jak i samej raportowanej jednostki²⁶. Zarówno w tekście dyrektywy, jak i w założeniach polskiej ustawy, przedstawione zostały wytyczne, jakie informacje dokładnie będą zbierane, w rozróżnieniu, czy raportowanie dotyczy osoby fizycznej, czy podmiotu gospodarczego. Należy mieć na uwadze, że operator platformy jest administratorem w rozumieniu przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE Nr 2016/679 z 27.4.2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE²⁷, zatem musi on dopełniać obowiązki w zakresie ochrony danych. Raportujący operator jest też zobowiązany do prowadzenia i przechowywania dokumentacji, która potwierdzi, że przy wszelkich podjętych krokach spełnione zostały procedury należytej staranności, przez okres od 5 do 10 lat (w Polsce planowane jest przyjęcie najniższego wymiaru, czyli 5 lat)²⁸. Postulaty zakładają tak-

¹⁹ Projekt ustawy o podatkowych obowiązkach sprawozdawczych operatorów platform cyfrowych nr UC136, Wykaz prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, <https://www.gov.pl/web/premier/projekt-ustawy-o-podatkowych-obowiazkach-sprawozdawczych-operatorow-platform-cyfrowych> (dostęp 22.12.2022 r.).

²⁰ Załącznik Nr V Sekcja I lit. A ust. 1 dyrektywy DAC7.

²¹ M. Wachowiec, A. Dwornik, W. Janik, Zmiany podatkowo-prawne..., s. 16.

²² Załącznik Nr V Sekcja I lit. A ust. 2 dyrektywy DAC7.

²³ Założenia kierowane do posiadaczy platform cyfrowych – Prekonsultacje społeczne, Ministerstwo Finansów, Warszawa 2022, s. 5, <https://www.gov.pl/web/finanse/prekonsultacje-zalozen-kierowanych-do-posiadaczy-platform-cyfrowych-rozpoczete> (dostęp 22.12.2022 r.).

²⁴ M. Wachowiec, A. Dwornik, W. Janik, Zmiany podatkowo-prawne..., s. 16.

²⁵ M. Lachowicz, J. Węgrzyn, Obowiązki sprawozdawcze operatorów platform cyfrowych w Unii Europejskiej – Prekonsultacje założeń, Ministerstwo Finansów, Warszawa 2022, s. 8, <https://www.gov.pl/web/kas/obowiazki-sprawozdawcze-operatorow-platform-cyfrowych-w-unii-europejskiej> (dostęp 23.12.2022 r.).

²⁶ *Ibidem*, s. 9.

²⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej 2016/679 z 27.4.2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (Dz.Urz. UE L Nr 119, s. 1).

²⁸ M. Wachowiec, A. Dwornik, W. Janik, Zmiany podatkowo-prawne..., s. 17.

że wymóg dokonania rejestracji przez operatora platformy w jednym z państw członkowskich, co wiąże się z konsekwencją przydzielenia platformie jej indywidualnego numeru²⁹.

W dyrektywie DAC7 zostały uwzględnione sankcje karne za nieprzestrzeganie obowiązku raportowania oraz wytycznych przez operatorów platform. Zgodnie z postulatem unijnym „Wybór sankcji pozostaje wprawdzie w gestii państw członkowskich, lecz przewidziane sankcje powinny być skuteczne, proporcjonalne i odstraszać”³⁰. Polskie przepisy zakładać będą wysokość kary pieniężnej między 100 000 a 5 000 000 zł oraz, jako drugą sankcję, wykreślenie operatora platformy z rejestru jako podatnika VAT, zatem będą to poważne konsekwencje³¹.

Dyrektywa DAC7 stanowi nowy MDR, czyli kolejne raportowanie schematów podatkowych. Analizując poprzednie regulacje w tym zakresie, można stwierdzić, iż w najbliższych latach przepisy te zatem ulegać będą kolejnym modyfikacjom i rozszerzeniom, by dopasowywać je do intensywnych zmian w zakresie elektronizacji procesów podatkowych oraz rozwijającej się branży e-commerce.

Pakiet VAT e-commerce

Kolejną istotną regulacją, która obowiązuje od 2021 r. zarówno na szczeblu unijnym, w formie wydanej dyrektywy Rady UE 2017/2455 z 5.12.2017 r. zmieniającej dyrektywę 2006/112/WE i dyrektywę 2009/132/WE w odniesieniu do niektórych obowiązków wynikających z podatku od wartości dodanej w przypadku świadczenia usług i sprzedaży towarów na odległość³², jak i w polskim systemie prawnym, jest pakiet VAT e-commerce. Podstawowym celem wydanej nowelizacji jest eliminacja luk prawnych, które stanowiły dotychczas bariery rozwojowe przedsiębiorstw z zakresu B2C, czyli między przedsiębiorcami a konsumentami, ze szczególnym uwzględnieniem tych działających za pośrednictwem Internetu i specjalizujących się w e-handlu dóbr konsumenckich³³. Potrzeba wynikała również z konieczności uszczelnienia importu małych przesyłek, zmniejszenia obciążeń i kosztów związanych z obowiązkami zapłaty VAT oraz zwiększenia efektywności poboru podatku. Zmiany te są jednymi z pierwszych prób realnego ujednolicenia systemów podatkowych państw UE w zakresie cybernetycznego rynku. Fundamentalnym działaniem w tym zakresie było wpierw ustanowienie, iż usługi telekomunikacyjne, nadawcze oraz elektroniczne³⁴ opodatkowane będą w docelowym państwie przeznaczenia.

Z dniem 1.7.2021 r., za pomocą ustawy nowelizującej³⁵, uchylone zostały pojęcia sprzedaży wysyłkowej z terytorium kraju oraz sprzedaży wysyłkowej na terytorium kraju, jak też i regulacje odnoszące się do tej sprzedaży, a w to miejsce wprowadzono definicję wewnątrzwspólnotowej sprzedaży towarów na odległość w zakresie państw unijnych³⁶ oraz tym

samym odpowiednie zmiany w przepisach związane z tym rodzajem sprzedaży³⁷. Związane to było z realizacją tzw. reguły terytorialności³⁸, zgodnie z którą VAT powinien być ponoszony w kraju ostatecznej konsumpcji świadczenia.

Wprowadzono także, na poziomie Unii Europejskiej, rozszerzony system MOSS, tj. nową procedurę szczególną VAT-OSS (unijna oraz nieunijna) dla usług oraz towarów³⁹. Jest to mechanizm, który upraszcza rozliczanie podatku VAT należnego za usługi TNE w różnych krajach UE, w jednym wybranym kraju, co służy lepszej organizacji podatkowej i standaryzuje ten proces. Dokonuje się tego za pomocą elektronicznej deklaracji w kraju siedziby w terminie do końca miesiąca następującego po każdym kolejnym kwartale rozliczeniowym. Nowa procedura jest poszerzona o WSTO i niektóre usługi B2C, dzięki czemu przy takiej sprzedaży podatnicy nie są zobowiązani do rejestracji z tytułu podatku VAT w każdym kraju nabywcy, nawet jeżeli przekroczyli oni limit sprzedaży zagranicznej⁴⁰. Zgłoszenie takie ma charakter fakultatywny, jednakże przy wyborze takiego sposobu rozliczeń stosowana jest zasada „wszystko albo nic”, wobec czego podatnik musi płacić podatek w ramach VAT-OSS albo dla wszystkich transakcji, albo dla żadnej z nich⁴¹. Limit wysokości obrotów został ujednolicony zaś do kwoty 10 tysięcy euro⁴².

Problematyczną kwestią było również nabywanie towarów przez obywateli państwa Wspólnot od sprzedawców spoza tego terytorium, ze względu na pobór podatku VAT, zatem, w zakresie dostaw towarowych spoza Unii Europejskiej,

²⁹ *Ibidem*, s. 18.

³⁰ Pkt 21 dyrektywy DAC7.

³¹ Założenia kierowane do posiadaczy platform cyfrowych – Prekonsultacje społeczne, Ministerstwo Finansów, Warszawa 2022, s. 19, <https://www.gov.pl/web/finanse/prekonsultacje-zalozen-kierowanych-do-posiadaczy-platform-cyfrowych-rozpoczete> (dostęp 23.12.2022 r.).

³² Dz.Urz. UE L Nr 348, s. 7.

³³ M. Suwalska, Wpływ implementacji rozwiązań unijnego pakietu VAT na sektor e-commerce, [w:] M. Biernacki, R. Kowalak (red.), Rachunkowość, Debiuty Studenckie, Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu, Wrocław 2021, s. 61.

³⁴ Dalej jako: TNE.

³⁵ Ustawa z 20.5.2021 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1163).

³⁶ Dalej jako: WSTO.

³⁷ Objaśnienia podatkowe z 1.9.2021 r. w zakresie tzw. pakietu VAT e-commerce wprowadzonego ustawą z 20.5.2021 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1163).

³⁸ Art. 5 ust. 1 ustawy o VAT, [za:] wyrokiem WSA w Warszawie z 7.7.2017 r., III SA/Wa 2047/16, Legalis.

³⁹ M. Wachowicz, A. Dwornik, W. Janik, Zmiany podatkowo-prawne..., s. 17.

⁴⁰ T. Michalik, Pakiet VAT e-commerce – Zmiany w 2021 roku, MDDP, Warszawa 2021, s. 8, https://www.mddp.pl/wp-content/uploads/2021/08/Pakiet-VAT-e-commerce_Zmiany-w-2021-roku.pdf (dostęp 4.1.2023 r.).

⁴¹ *Ibidem*.

⁴² Dyrektywa Rady (UE) 2019/1995 z 21.11.2019 r. zmieniająca dyrektywę 2006/112/WE w odniesieniu do przepisów dotyczących sprzedaży towarów na odległość oraz niektórych krajowych dostaw towarów, Dz.Urz. UE L Nr 244, s. 3.

podjęto unifikujące działania⁴³. Warto podkreślić, że rosnąca skala handlu elektronicznego wpłynęła na wzrost wolumenu przesyłek deklarowanych jako nisko cenne, generując istotne straty budżetowe z tytułu unikania płacenia należności, co istotnie skutkowało naruszaniem zasad wolnego, unijnego rynku⁴⁴. Została zatem wprowadzona nowa kategoria transakcji, którą określono jako sprzedaż na odległość towarów importowanych (SOTI) oraz ustanowiono nową procedurę rozliczania tych towarów⁴⁵. Zniesiono zwolnienie z VAT importowego przesyłek do kwoty 22 euro, wprowadzając nowy limit wartości rzeczywistej przesyłki do kwoty 150 euro, lecz nie oznacza on wyłącznie zwolnienia, lecz również uproszczenia w poborze oraz rozliczaniu VAT od tych przesyłek, w ramach specjalnego systemu IOSS (procedura importu), który działa analogicznie do mechanizmu VAT-OSS⁴⁶.

Regulacje te, poza określeniem miejsca opodatkowania transakcji, wprowadzają również domniemanie związane z identyfikacją podmiotu odpowiedzialnego za jej rozliczenie⁴⁷. Zasadą jest to, że ciężar podatku spoczywa na oferującym towary sprzedawcy, jednakże w określonych sytuacjach przejdzie on na pośredników partycypujących w łańcuchu dostaw. W szczególnym przypadku sprzedaży towarów importowanych o wartości nieprzekraczającej kwoty 150 euro rozliczenia dokonuje podmiot określany w przepisach jako „interfejs elektroniczny”, ponieważ zostanie wprowadzona fikcja dla celów VAT, zgodnie z którą pełniąc funkcję łącznika platforma staje się automatycznie stroną transakcji⁴⁸. Wątpliwości może budzić pojęcie interfejsu elektronicznego, ale przyjęto tutaj szeroką interpretację, że jest to „każdy rodzaj systemu kontaktującego się z konsumentem”⁴⁹. Wcześniejsza, bezpośrednia transakcja, ulegnie zatem podziałowi na wstępną dostawę pomiędzy dostawcą a interfejsem elektronicznym, odbywającą się na zasadach B2B⁵⁰. Platformy zostały, w konkretnych przypadkach, włączone do łańcucha dostaw, przy przyjęciu koncepcji, jakoby one same nabywały i dostarczały dane towary.

Możliwa jest wstępna ocena zmian, które nastąpiły po zaimplementowaniu przepisów dyrektywy w systemach prawnych państw unijnych. Przez pierwsze pół roku obowiązywania, w okresie od lipca do grudnia 2021 r., kwota VAT pobrana w systemie VAT-OSS wyniosła ok. 6,8 mld euro, a za pośrednictwem VAT-IOSS prawie 2 mld euro⁵¹. Jeżeli chodzi o Polskę, w ramach procedury IOSS wpływy wynosiły w tym samym okresie ok. 92,34 mln zł, a w pierwszym kwartale 2022 r. – 75 mln zł⁵². Na poziomie UE zmiany te zostały sklasyfikowane jako pozytywne biznesowo, ponieważ jest to procedura upraszczająca, a atrakcyjność tego systemu jest potwierdzona przez liczbę rejestracji, w szczególności do VAT-OSS, który jest bardziej pożądany przez podmioty, mimo początkowej konieczności poniesienia kosztów zmiany schematów wewnętrznych firm. Podatnicy przedstawili swoje obawy związane z systemem IOSS, ze względu na potencjalne

wyłudzenia numeru IOSS, ryzyko podwójnego opodatkowania oraz brak powiązań celnych i podatkowych⁵³.

Zostały także zidentyfikowane trudności związane z procedurą zaimplementowanych przepisów na szczeblu krajowym. Zanotowano takie problemy, jak: niejasności co do oceny wartości rzeczywistej przesyłki przez organy celne, co wiąże się z możliwościami popełniania oszustw, rozbieżności przy prawidłowej klasyfikacji taryfowej i prawidłowe zgłaszanie towarów objętych zakazami lub ograniczeniami, brak wymaganych danych do zastosowania odpowiedniego rodzaju zgłoszenia celnego⁵⁴. Jednakże, zgodnie z opinią, stwierdzono, że:

„Krajowa Administracja Skarbowa przygotowała i wdrożyła dla podatników system umożliwiający rozliczenie podatku VAT w ramach procedury szczególnej IOSS. Procesy związane z rejestracją do procedury, obsługą deklaracji VAT oraz dokonywaniem płatności należnego podatku VAT są prawidłowo realizowane przez jednostkę KAS wskazaną w ustawie. Ponadto, po stronie jednostki KAS, która właściwa jest do poboru dla Polski należnego podatku VAT z tytułu procedury IOSS, nie odnotowano problemów z realizacją zadań określonych w ustawie”⁵⁵.

W związku ze wskazanymi problemami należy zauważyć, że regulacja ta nie wyczerpała tematu dostosowywania przepisów do dynamicznych zmian cybernetycznych, szczególnie w zakresie podatku VAT. Konieczne jest uwzględnienie w tym zakresie nowszych regulacji rozszerzających pierwotne założenia pakietu e-commerce, które obecnie ulegają dynamicznemu rozwojowi, m.in. pakiet SLIM VAT 3. Przepisy te zakładają w szczególności: podwyższenie limitu sprzeda-

⁴³ VAT and electronic commerce: The new rules as a means for simplification, combatting fraud and creating a more level playing field? – *M. Papis-Almansa*, ERA Forum, 20(2) DOI: 10.1007/s12027-019-00575-9, Berlin 2019, s. 202.

⁴⁴ *M. Suwalska*, Wpływ implementacji..., s. 63.

⁴⁵ *M. Wachowiec*, *A. Dwornik*, *W. Janik*, Zmiany podatkowo-prawne..., s. 30.

⁴⁶ *M. Suwalska*, Wpływ implementacji..., s. 63.

⁴⁷ *Ibidem*, s. 64.

⁴⁸ Rozporządzenie wykonawcze Rady (UE) 2019/2026 z 21.11.2019 r. zmieniające rozporządzenie wykonawcze (UE) Nr 282/2011 w odniesieniu do dostaw towarów lub świadczenia usług ułatwianych poprzez użycie interfejsów elektronicznych oraz w odniesieniu do procedur szczególnych dla podatników, którzy świadczą usługi na rzecz osób niebędących podatnikami, prowadzą sprzedaż towarów na odległość i dokonują niektórych krajowych dostaw towarów, Dz.Urz. UE L Nr 313, s. 14.

⁴⁹ *M. Suwalska*, Wpływ implementacji..., s. 65.

⁵⁰ *Ibidem*, s. 64.

⁵¹ *M. Wachowiec*, *A. Dwornik*, *W. Janik*, Zmiany podatkowo-prawne..., s. 31.

⁵² *E. Witek*, Zapytanie nr 5136 w sprawie pakietu VAT e-Commerce, Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, Kancelaria Ministra Finansów, Warszawa 2022, s. 1.

⁵³ *M. Wachowiec*, *A. Dwornik*, *W. Janik*, Zmiany podatkowo-prawne..., s. 35.

⁵⁴ *Ibidem*.

⁵⁵ *E. Witek*, Zapytanie Nr 5136 w sprawie pakietu VAT e-Commerce, Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, Kancelaria Ministra Finansów, Warszawa 2022, s. 1.

ży małego podatnika do 2 mln euro, rezygnacja z wymogu posiadania faktury dot. wewnątrzwspólnotowego nabycia towarów (WNT) przy odliczaniu podatku naliczonego z tego tytułu, doprecyzowanie zasad stosowania kursu przeliczeniowego dla faktur korygujących oraz wprowadzenie uproszczeń w zakresie raportowania rozliczeń przy fakturowaniu⁵⁶. Analogicznie, w następnych latach nieuniknione jest również wprowadzenie kolejnych przełomowych aktów prawnych na gruncie unijnym, a jedna z nich zostanie opisana poniżej.

VAT w erze cyfrowej (*VAT in the Digital Age*)

Kolejną rewolucyjną regulacją w zakresie podatku VAT jest pakiet VAT w erze cyfrowej. W dniu 8.12.2022 r. Komisja Europejska zaproponowała szereg środków mających na celu zmodernizowanie przepisów i sprawienie, by unijny system podatku od wartości dodanej działał lepiej dla przedsiębiorców oraz by był bardziej odporny na nadużycia poprzez przyjęcie i promowanie cyfryzacji czy procesów elektronicznych⁵⁷. Warto zaznaczyć, że luka VAT za 2020 r. w całej UE jest szacowana na 93 mld euro, a wpływy z tego podatku stanowią około 7% krajowego PKB, dlatego zapobieganie zjawisku uchylania się od opodatkowania jest jednym z priorytetowych działań unijnych, przede wszystkim w cybernetycznym zakresie⁵⁸. Zmiany te są na tyle szerokie, że ich implementacja odbywać się będzie sukcesywnie w latach 2024–2028, ponieważ okazuje się, że obecne przepisy podatkowe nie są wciąż dostosowane do możliwości prowadzenia działalności gospodarczej w erze cyfrowej, zatem służyć to ma również sferze biznesowej, przynosząc przedsiębiorstwom wymierne korzyści oraz kształtując konkurencyjny rynek, co potwierdzają opinie wielu interesariuszy⁵⁹. Przedstawiono potrzeby dotyczące nowych schematów raportowania VAT, zmiany w gospodarce platformowej, pozytywnie odebrano także pomysł rozszerzenia mechanizmu VAT OSS/IOSS, co wiąże się z wprowadzonym pakietem VAT e-commerce, oraz wyrażono chęć posiadania narzędzi do e-fakturowania⁶⁰. Ostatnia zmiana będzie tworzyć wyzwania w polskim ustawodawstwie, ponieważ konieczne będzie ujednolicenie tych wymogów z rodzimymi uregulowaniami w tym zakresie, ze względu na wprowadzenie obowiązku fakturowania elektronicznego, tzw. systemu KSeF od 2024 r.⁶¹.

Zauważono, iż rozbieżność między 30-letnimi przepisami VAT a obecną cyfrową rzeczywistością stwarza dwuaspektowy problem:

- 1) nieoptymalny pobór i kontrola podatku VAT – unijne ramy prawne dotyczące VAT nie są w pełni dostosowane do nowej rzeczywistości cyfrowej i są podatne na oszustwa;

- 2) nadmierne obciążenia i koszty przestrzegania przepisów – gospodarka cyfrowa i nowe modele biznesowe stwarzają nowe wyzwania i koszty dla administracji podatkowych i przedsiębiorstw⁶².

W ramach udoskonalonego podejścia oczekuje się od 135 mld euro do 177 mld euro dodatkowych dochodów z VAT (tj. 0,1% PKB średniorocznie w latach 2024–2032), co wiąże się jednak z kosztami wdrożenia w wysokości od 2,2 mld euro do 3,4 mld euro⁶³.

Pierwszym obszarem innowacji jest rozszerzenie obowiązującego już systemu rozliczania VAT i jego dalsze upraszczanie w ramach koncepcji pojedynczej rejestracji VAT⁶⁴. Na potrzeby stosowania unijnej procedury OSS proponowane jest rozszerzenie pojęcia państwa członkowskiego konsumpcji, tak aby po zmianach obejmowało swoim zakresem inne dostawy towarów B2C:

- dostawy towarów wraz z instalacją lub montażem;
- dostawy towarów na pokładzie statków, samolotów lub pociągów;
- dostawy gazu, energii elektrycznej, ogrzewania i chłodzenia;
- dostawy krajowe⁶⁵.

Zgodnie z planowanymi nowelizacjami także dostawy towarów używanych, dzieł sztuki, przedmiotów kolekcjonerskich i antyków będą opodatkowane w miejscu przeznaczenia, co pozwoli stosować do nich system uproszczeń OSS. Planowane jest także wprowadzenie obowiązkowego stosowania systemu IOSS, przynajmniej przez platformy cyfrowe i niewykluczone na tym polu jest też rozszerzenie odpowiedzialności tych platform za dostawy towarów⁶⁶. Istotne będzie także doprecyzowanie zasad stosowania uproszczenia dla transakcji B2C w obszarze usług telekomunikacyjnych,

⁵⁶ Projekt ustawy z 14.4.2023 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw. Druk nr 3025, Wykaz prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, sejm.gov.pl/sejm9.nsf/PrzebiegProc.xsp?nr=3025 (dostęp 7.5.2023 r.).

⁵⁷ Dokument roboczy służb komisji – Streszczenie sprawozdania z oceny skutków, SWD/2022/394, Komisja Europejska, Bruksela 2022.

⁵⁸ VAT gap in the EU – Raport za 2022 r., CASE – Center for Social and Economic Research (Project Leader), Economisti Associati (Consortium Leader), Komisja Europejska, Bruksela 2022, s. 15.

⁵⁹ Zaproszenie do zgłaszania uwag dotyczących oceny skutków, Podatek VAT w Erze Cyfrowej, Ares (2022)933162, Komisja Europejska, Bruksela 2022, s. 1.

⁶⁰ *Ibidem*.

⁶¹ J. Fornalik, Pakiet unijnych zmian VAT in the Digital Age cz. 1, MDDP, Warszawa 2022, <https://www.mddp.pl/pakiet-unijnych-zmian-vat-in-the-digital-age-cz-1/> (dostęp 5.1.2023 r.).

⁶² Dokument roboczy służb komisji – Streszczenie sprawozdania z oceny skutków, SWD/2022/394, Komisja Europejska, Bruksela 2022.

⁶³ *Ibidem*.

⁶⁴ Single VAT Registration, tj. SVT.

⁶⁵ Proposal for a COUNCIL DIRECTIVE amending Directive 2006/112/EC as regards VAT rules for the digital age, COM/2022/701, Komisja Europejska, Bruksela 2022.

⁶⁶ M. Wachowiec, A. Dwornik, W. Janik, Zmiany podatkowo-prawne..., s. 35.

nadawczych i elektronicznych oraz wewnątrzwspólnotowej sprzedaży towarów na odległość, czyli WSTO, realizowanych poniżej progu 10 000 euro, oraz planowane wprowadzenie od stycznia 2025 r. obowiązkowego odwrotnego obciążenia (*reverse charge*) dla rozliczania transakcji realizowanych przez sprzedawcę nieposiadającego rejestracji VAT w danym państwie członkowskim⁶⁷.

Następnym aspektem jest cyfryzacja sprawozdawczości VAT i konieczność dostosowania jej do wyzwań ery rozwoju Internetu⁶⁸. Jest to szczególnie związane ze wspomnianym wcześniej wprowadzeniem faktury elektronicznej jako standardu, bez wymogu uzyskiwania zgody nabywcy na otrzymywanie e-faktur, jak również skutkować będzie zaimplementowaniem faktury ustrukturyzowanej jako standardu faktury elektronicznej⁶⁹. Będą one pojawiać się w systemie w czasie rzeczywistym, tak samo jak informacje o transakcjach wewnątrzwspólnotowych, co zastąpi obecne miesięczne informacje podsumowujące VAT-UE i będzie pomocne w zwalczaniu oszustw typu „znikający przedsiębiorca”⁷⁰. Ponadto warto zwrócić uwagę, że opublikowane propozycje zmian w przepisach unijnych zabraniają wprowadzenia krajowych systemów e-fakturowania w formule walidacji prawidłowości e-faktur, a takie założenia przyjęto w polskim rozwiązaniu, zatem może to spowodować dalszą rozbieżność prawa unijnego oraz krajowego i konieczność ponownej zmiany polskich przepisów.

Ostatni katalog zmian dotyczy samych platform elektronicznych, z czym są związane dodatkowe obowiązki takich platform (*platform economy*). Należy zauważyć, iż rozwój technologii umożliwił otwarcie nowych obszarów e-biznesu, gdzie w ocenie organów unijnych konieczne jest uszczelnienie poboru podatku od towarów i usług. W konsekwencji planowane jest nałożenie na nie dodatkowych obowiązków w obszarze VAT obejmujących m.in. rozszerzenie zakresu fikcji prawnej, czyli domniemania, w której platformy pełnią rolę tzw. uznanego dostawcy, zobowiązanego do rozliczenia VAT, w zakresie ułatwianych przez daną platformę transakcji dotyczących niektórych obszarów⁷¹. Będą to strefy usług krótkoterminowego zakwaterowania oraz usług transportu pasażerskiego, wszystkich transakcji towarowych w UE ułatwianych przez platformę, bez względu na pochodzenie faktycznego sprzedawcy i status nabywcy (B2C i B2B) i przemieszczeń towarów faktycznego sprzedawcy między krajami UE na potrzeby działalności prowadzonej na platformie, np. w modelach fulfillment center wspieranych przez platformę⁷².

W potencjalnych skutkach podkreślono, iż oczekuje się wysokich kosztów związanych z wprowadzeniem nowych obowiązków sprawozdawczych, co będzie wymagało nowych inwestycji IT na najwyższym poziomie i może wiązać się z dłuższym okresem realizacji pakietu⁷³. W zależności od poziomu centralizacji infrastruktury IT, którą trzeba będzie

zbudować, realizacja może potrwać aż do 2030 r., lecz może stanowić to przełom w walce z nadużyciami podatkowymi, zapewniając większą możliwość weryfikacji i ściągłości podatku VAT⁷⁴. Wywoła to również istotne oszczędności i uproszczenia dla przedsiębiorstw w zakresie kosztów rejestracyjnych czy administracyjnych, ze względu na wprowadzenie jednokrotnej rejestracji dla celów VAT dla transakcji B2C⁷⁵. Pomoże to także zredukować bariery handlowe na terenie UE.

Mimo założeń zbliżonych do opisywanej powyżej regulacji pakietu VAT e-commerce VAT w erze cyfrowej będzie prawdopodobnie jedną z najszerzej dotychczas utworzonych regulacji w cybernetycznym ujęciu prawa podatkowego. Wszelkie skutki tego procesu najsilniej odczują firmy korzystające z platform cyfrowych oraz podmioty zajmujące się szeroko pojętym handlem międzynarodowym⁷⁶.

Warto pamiętać, że pakiet zmian to dopiero projekt, który będzie musiał przejść przez odpowiednią procedurę legislacyjną, czyli zostać przyjęty przez Radę Unii Europejskiej oraz Parlament Europejski, lecz prawdopodobieństwo przyjęcia rozwiązań idących w tym kierunku należy ocenić jako dosyć wysokie ze względu na statystyki w zakresie luk i strat w podatku VAT i potrzeby budżetowe państw unijnych⁷⁷.

Nowe raportowanie dotyczące dostawców usług płatniczych

Ostatnia regulacja, która jest bezpośrednio związana z branżą e-commerce, dotyczy dostawców usług płatni-

⁶⁷ Proposal for a COUNCIL DIRECTIVE amending Directive 2006/112/EC as regards VAT rules for the digital age, COM/2022/701, Komisja Europejska, Bruksela 2022.

⁶⁸ Digital Reporting Requirements, tj. DRR.

⁶⁹ VAT in the Digital Age Final Report, Volume 1, DIGITAL REPORTING REQUIREMENTS, Economisti Associati, Oxford Research, CASE, Wavestone, Hédeos, Mazars, Desmeytere Services and Università di Urbino, Komisja Europejska, Bruksela 2022, s. 12, https://taxation-customs.ec.europa.eu/system/files/2022-12/VAT%20in%20the%20Digital%20Age_Final%20Report%20Volume%201.pdf (dostęp 5.1.2023 r.).

⁷⁰ J. Fornalik, Pakiet unijnych zmian... (dostęp 5.1.2023 r.).

⁷¹ *Ibidem*.

⁷² VAT in the Digital Age Final Report, Volume 1 SINGLE PLACE OF VAT REGISTRATION AND IMPORT ONE STOP SHOP, Economisti Associati, Oxford Research, CASE, Wavestone, Hédeos, Mazars, Desmeytere Services and Università di Urbino, Komisja Europejska, Bruksela 2022 r., s. 40, https://taxation-customs.ec.europa.eu/system/files/2022-12/VAT%20in%20the%20Digital%20Age_Final%20Report%20Volume%201.pdf (dostęp 5.1.2023 r.).

⁷³ Zaproszenie do zgłaszania uwag dotyczących oceny skutków, Podatek VAT w Erze Cyfrowej, Ares (2022)933162, Komisja Europejska, Bruksela 2022, s. 3.

⁷⁴ *Ibidem*.

⁷⁵ M. Goździewska, Dyrektywa „VAT in the Digital Age”, KR Group, Warszawa 2022, <https://www.krgroup.pl/dyrektywa-vat-in-the-digital-age/> (dostęp 6.1.2023 r.).

⁷⁶ VAT w epoce cyfrowej – istotne zmiany zaproponowane przez Komisję Europejską, K. Wróblewska, EY Polska, Warszawa 2022, https://www.ey.com/pl_pl/tax/vat-dyrektywa-digital-age (dostęp 6.1.2023 r.).

⁷⁷ *Ibidem*.

czych⁷⁸. Podstawami prawnymi tych zmian jest dyrektywa Rady (UE) 2020/284 z 18.2.2020 r. zmieniająca dyrektywę 2006/112/WE w odniesieniu do wprowadzenia pewnych wymogów dla dostawców usług płatniczych⁷⁹, jak również rozporządzenie Rady (UE) 2020/283 z 18.2.2020 r. zmieniające rozporządzenie (UE) Nr 904/2010 w odniesieniu do środków służących wzmocnieniu współpracy administracyjnej w celu zwalczania oszustw w dziedzinie VAT⁸⁰.

Od 1.1.2024 r. wchodzi w życie nowy obowiązek raportowania wybranych transakcji transgranicznych właśnie przez te podmioty. Regulacja ta ma na celu możliwość monitorowania przez odpowiednie organy transakcji, które zostały dokonane poprzez elektroniczne systemy płatności, i będzie wiązała się z oceną ich prawidłowości oraz ewentualną reakcją na dokonywane czynności, jak również zostanie ona wprowadzona w celu kontroli dostaw towarów i świadczenia usług, które uznaje się za mające miejsce w państwie członkowskim⁸¹.

W kwestii obecnego stanu legislacyjnego w Polsce Ministerstwo Finansów opublikowało projekt ustawy zmieniającej⁸², a 24.10.2022 r. Komitet do Spraw Europejskich przyjął projekt oraz zarekomendował jego rozpatrzenie Stałemu Komitetowi Rady Ministrów, po przedłożeniu przez Ministra Finansów⁸³. Dyrektywa ta ma zostać zaimplementowana do polskiego systemu prawnego do 31.12.2023 r., a analizując poziom zaawansowania prac, jest bardzo prawdopodobne, że jeszcze w tym roku przepisy dyrektywy zostaną wprowadzone w Polsce.

Dostawcy usług płatniczych będą mieli obowiązek raportowania transakcji wówczas, gdy łączna liczba płatności otrzymanych przez danego odbiorcę przekroczy minimum 25 płatności na kwartał oraz będzie miała charakter transgraniczny⁸⁴. Raportowanie odbywać się będzie w formie elektronicznej, za pomocą ustrukturyzowanego pliku XML, a dane gromadzone będą na poziomie krajowym i również co kwartał przekazywane do Centralnego Elektronicznego Systemu Informacji o Płatnościach (CESOP)⁸⁵. System ten będzie prowadzony na poziomie unijnym. Analizy prowadzone w programie będą rozszerzone również o dodatkowe narzędzia, które posłużą skuteczniejszemu zwalczaniu oszustw związanych z VAT w branży e-commerce⁸⁶.

W zakresie obowiązku podmiotów będzie prowadzenie szczegółowej ewidencji odbiorców płatności i płatności w odniesieniu do usług płatniczych, które świadczą. Podmiotami zobowiązanymi będą dostawcy usług płatniczych zlokalizowani na terenie państw unijnych. Artykuł 243a dyrektywy Rady UE⁸⁷ ogranicza jednak zakres obowiązku sprawozdawczego do następujących czterech kategorii dostawców usług płatniczych:

- instytucje kredytowe, które obejmują głównie banki mające siedzibę w Europie oraz europejskie oddziały instytucji kredytowych mające siedzibę poza UE;

- pieniądź elektroniczny, który może obejmować szeroki zakres instytucji świadczących usługi płatności elektronicznych, takich jak dostawcy portfela elektronicznego lub dostawcy elektronicznych kuponów/kart;
- instytucja płatnicza, która może obejmować szeroki zakres usług płatniczych, w tym wydawanie kart kredytowych/debetowych, pozyskiwanie transakcji płatniczych, przetwarzanie płatności, inicjowanie płatności itp.;
- poczta w GIRO (produkt pozabankowy oferowany przez firmy pożyczkowe), która świadczy usługi płatnicze⁸⁸.

W aspekcie raportowania dostawców usług płatniczych istotne jest określenie danych, które będą jemu podlegały. Należą do nich informacje umożliwiające identyfikację odbiorcy płatności, szczegółowe informacje dotyczące płatności transgranicznych i informacje dotyczące zwrotów płatności zidentyfikowanych jako odnoszące się do płatności transgranicznych⁸⁹. Ewidencje zaś będą zachowane w formie elektronicznej przez okres trzech lat kalendarzowych od końca roku kalendarzowego, w którym nastąpiła płatność.

System ten ocenić należy jako suplementarny do regulacji, które zostały omówione w poprzednich akapitach. Dzięki znajdującym się w bazie ewidencjiom z danymi organy będą mogły realizować funkcję nadzorującą nad wszelkimi transakcjami transgranicznymi, które obciążone są najwyższym ryzykiem nadużyć podatkowych.

Uwagi końcowe

Podsumowując działania władz unijnych oraz krajowych, należy stwierdzić, że zmiany obecnej dekady w zakresie nowych aktów prawnych w branży e-commerce mają dynamiczny charakter, co wynikać mogło z nagłego rozwoju wielu nowych technologii oraz możliwości używania coraz now-

⁷⁸ Payment Service Providers, dalej: PSP.

⁷⁹ Dz.Urz. UE L Nr 62, s. 7.

⁸⁰ Dz.Urz. UE L Nr 62, s. 1.

⁸¹ M. Wachowiec, A. Dwornik, W. Janik, Zmiany podatkowo-prawne..., s. 25.

⁸² Projekt ustawy o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej (Nr UC128 w wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów).

⁸³ M. Wachowiec, A. Dwornik, W. Janik, Zmiany podatkowo-prawne..., s. 25.

⁸⁴ Dostawcy usług płatniczych, Ministerstwo Finansów, Krajowa Administracja Skarbowa, Warszawa 2022, <https://www.gov.pl/web/kas/dostawcy-uslug-płatniczych> (dostęp 6.1.2023 r.).

⁸⁵ Ibidem.

⁸⁶ M. Wachowiec, A. Dwornik, W. Janik, Zmiany podatkowo-prawne..., s. 28.

⁸⁷ Dyrektywa 2006/112/WE Rady z 28.11.2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej.

⁸⁸ Dostawcy usług płatniczych, Ministerstwo Finansów, Krajowa Administracja Skarbowa, Warszawa 2022, <https://www.gov.pl/web/kas/dostawcy-uslug-płatniczych> (dostęp 6.1.2023 r.).

⁸⁹ M. Wachowiec, A. Dwornik, W. Janik, Zmiany podatkowo-prawne..., s. 27.

szych, cybernetycznych narzędzi, w celu uchylania się oraz unikania opodatkowania. Głównym czynnikiem motywującym organy do podjęcia szerszej legislacji mogła okazać się pandemia COVID-19, która gwałtownie wpłynęła na rozwój handlu elektronicznego i związane z nim liczne nadużycia podatkowe. Są to zatem zmiany niewątpliwie pożądane, ponieważ umożliwią one tworzenie konkurencyjnego rynku dla przedsiębiorców, w którym każdy podmiot ma równe szanse na rozwój. Wpłynie to również pozytywnie na budżet państw unijnych, ponieważ dojdzie do szerszego uszczelnienia podatkowego. Należy również zauważyć, że kontrola podatkowa w formie systemów elektronicznych jest znacznie bardziej skuteczna, ujednolicona oraz przejrzysta, a odpowiednie monitorowanie danych następuje za pomocą skutecznych programów. Najwięcej nowych uregulowań jest związanych z podatkiem od towarów i usług ze względu na dostrzeżony problem ogromnych luk i strat z powodu niezapłaconych należności z tytułu VAT należnego, dlatego rozwiązania prawne tego problemu są bardzo istotne.

Ustawodawstwo obecnej dekady ma przed sobą liczne wyzwania, ponieważ konieczne jest dostosowanie brzmienia wielu przepisów do obecnych standardów technologicznych. Zgodnie z zasadą „prawo nie nadąża za rzeczywistością”, lecz ważna jest próba dopasowania choć części z nich do realiów nowej, cyfrowej ery. W artykule przedstawione zostały cztery najbardziej przełomowe akty prawne, które w najbliższych latach zaważyć mogą o dalszym kształtowaniu się przepisów podatkowych oraz o ich niezaprzeczalnym rozwoju. Po dokonaniu analizy założeń i celów wszystkich z nich należy stwierdzić, że uregulowania te są fundamentem do kreowania kolejnych przepisów, szczególnie na szczeblu unijnym, w zakresie harmonizacji systemów prawnych, handlu transgranicznego oraz udogodnień systemowych, aby ułatwić podatnikom rozliczanie podatkowe. Należy dostrzec zatem ogromny potencjał w sferze elektronicznej, ponieważ właśnie w cybernetycznym środowisku może rozwijać się podłoże do wszelkich przyszłych rozwiązań prawnych i wpłynąć na branżę e-commerce jako przeważającą na rynku globalnym.

Słowa kluczowe: e-commerce, era cyfrowa, prawo podatkowe, dyrektywa, platforma cyfrowa, podatek VAT, elektronizacja, ustawodawstwo, uszczelnienie systemu podatkowego.

Legal and tax changes in the e-commerce industry – objectives and prospects for regulation development

The paper discusses the issues of cybernetic legal and tax changes in the e-commerce industry, including the objectives and further prospects for the development of regulations. The author brings up the subject of dynamic evolution of the trade industry and its consequences. She discusses in detail the four groundbreaking regulations that are the foundation for legal changes in regard to the sealing of the tax system in the current digital era, also considering the effects of implementing these legal acts into national legislation.

Keywords: e-commerce, digital era, tax law, directive, digital platform, VAT, digitization, legislation, sealing the tax system.

Natura prawna kryptowaluty

ksiegarnia.beck.pl

Zadzwon: 81 46 13 300

E-mail: kontakt@beck.pl

